

Rapport från Fullmäktigeberedningen gällande den framtida väghållningen 24/4 – Peo Nordlöf (V)

Officiella Minnesanteckningar och bildspel kommer senare. V-dokument om arbetet i beredningen inklusive denna rapport finns här: <https://peo-nordlof.webnode.se/om-oss/>

1. Vårt förslag att skjuta upp processen med avtalstecknande till tidigast våren 2027 och låta kommunen ansvara för väghållningsuppgiften under tiden. P.g.a. 1. Avvakta Folkomröstningen. 2. Avvakta Fullmäktigeberedningens utredning. 3. Klara ut hur stort det eftersatta underhållet (underhållsskulden) är på olika ställen, och hur den ska hanteras. 4. Finns en tydlig ansvarig projektledning på plats. 5. Regelverken vunnit laga kraft samt fel korrigerats. 6. En avtalstext presenterats och behandlats politiskt. Vi påpekade också att det finns obehandlade motioner till fullmäktige (bland annat från KD, V och ByP) som vill skjuta på processen.

Beredningen: Ordföranden och de styrande partierna **ansåg inte att vi hade rätt att väcka denna fråga, utan vi hänvisas till att ta nämndinitiativ till Kommunstyrelsen om vi vill ha upp det till behandling.** Återkommer om hur det blir efter att några av oppositionspartierna diskuterat detta. V anmälde avvikande åsikt i denna fråga.

2. Vårt förslag om att delge den avtalsmall som nu finns framme offentligt, så att alla kan se, att jämföra avtalstexten med SKR standardavtal, ha en begränsad avtalstid så att det går att snabbt säga upp efter valet, behandlas politiskt inklusive med bilagor som visar förvaltningens förslag till indelning i A, B, C och D vägar samt övriga funktionskrav och regelverk.

Beredningen: Ordföranden och de styrande partierna ansåg ej att det förelåg något behov av att nu offentliggöra avtalstexterna mm. Det blir offentligt när avtalen är tecknade...

3. VIKTIG INFORMATION OM TOLKNING AV REGELVERKEN OCH AVTAL:

A/ Vi har nu fått förklaringen till varför det kan upplevas så ”suddigt” vad som ingår och inte ingår i skötsel och upprustning. **Leksand har egna definitioner inom väghållningen.**

Med **”SKÖTSEL”** avser Leksand **enbart** de åtgärder som **måste genomföras Varje År!**

Med **”UPPRUSTNING”** avser Leksand **Alla Andra Åtgärder.** Det vill säga alla Drift- och Underhållsåtgärder (**DoU**) som **inte måste genomföras varje år. Vidmakthållande Underhåll** (åtgärder som skall upprätthålla vägens och dikenas funktionalitet, standard och bärighetsförmåga). **Eftersatt Underhåll** (ej utfört underhåll som resulterat i underhållsskuld till vägen). **Reparationer. Reinvesteringar. Standardhöjningar** och **ny funktionalitet** (exempelvis ny vändplats).

Därför kan det bekräftas att kommunen nu Privatiserat Underhållet och Underhållsskulden för 333 kilometer väg där tidigare kommunen ansvarade för väghållningsuppgiften.

B/ **Tyvärr anses regelverken vara så kallade ”levande dokument” som kan utvecklas efterhand.** Vi påpekade att detta kan göra att de upplevs som godtyckliga och har gett upphov till idéer om att man skulle kunna ”förhandla” sig till olika deals vilket ju skulle vara ett hot mot likabehandlingsprincipen!

C/ **LIKABEHANDLING: TILL ALLA FÖRENINGAR – GRUS OCH GRUSNING INGÅR JU INTE I KOMMUNENS SKÖTSEL ENLIGT REGELVERKEN. NU HAR ETT ANTAL SAMFÄLLIGHETSFÖRENINGAR FÅTT LÖFTE OM ATT FÅ GRUSNINGEN UTFÖRD PÅ KOMMUNENS BEKOSTNAD OCH ENBART BLI FAKTURERADE FÖR SJÄLVA GRUSET** (som är en mindre del av kostnaden). De har därmed kunnat dra ner på sin budgetering för grusningen. **VIKTIGT ATT DETTA**

FÅR SPRIDNING TILL ALLA FÖRENINGAR. **SKALL NÅGRA FÅ GRUSNINGEN PÅ KOMMUNENS BEKOSTNAD SÅ SKALL ALLA FÅ DET – anser V.**

C/ Att beakta när vägarna klassificeras. Regelverket för Kommunalt stöd till enskilda vägar för Vägtyp kategori C (de som bara kan få bidrag och inte skötsel) står att det skulle gälla utfartsväg mot vägkategori A. **Detta anses vara ett tryckfel och det skall vara utfartsväg mot vägkategori B.** Däremot kommer det att ändras i tryck först nästa gång det är dags att revidera dokumentet....
Beredningen: Diskuterade ovanstående men tog inga ställningstagande. Ordförande och styrets partier anser att det är förvaltningens uppgift att hantera dessa frågor.

4. Vi föreslog att för att kunna Beskriva ett NULäge, att kommunen skulle hämta hem (från SWECO i Falun) och offentliggöra den Oberoende besiktning av alla vägar som kommunen beställt och låtit genomföra 2003. Då den på detaljerad nivå beskriver statusklassning av vägarna (endast 10,6 % hade god uthållighet) samt vad det skulle kosta att åtgärda bristerna. Det är denna Besiktning som var utgångspunkten för kommunens **vägutredning 2008** utifrån vilken det bedöms att det fanns en underhållsskuld på 227 – 259 miljoner kronor (2023 års priser), samt **kommunens arbetsgrupp 2016** (Wigert et al) som menade att det behövdes tillkommande upprustning med 5 – 10 miljoner kronor (2016 års priser) per år vilket ger en underhållsskuld någonstans mellan 201 – 336 miljoner kronor (2023 års prisnivå).

Det är också utifrån denna besiktning som undertecknad beräknat och bedömt **Underhållsskulden i 2025 års prisnivå vara minst cirka 340 miljoner kronor.** Av försiktighetsskäl är det 75% av en ren indexuppräknning, 100% skulle indikera på 450 miljoner kronor. Om 340 miljoner kronor skall finansieras med redan skattade medel behöver Leksingarna med de eftersatta vägarna ha inkomster på cirka 516 miljoner kronor före skatt...

Vi föreslog att för att kunna beskriva NU läget med färsk och korrekta tillståndsbeskrivningar och beräkningar av eftersatt underhåll behövs en Ny Oberoende Besiktning av de 333 km väg som kommunen lämnat över. Så att det kan utgöra underlag för att diskutera vem som skall ta ansvar för finansieringen av detta, på ett korrekt sätt. Samt att få svart på vitt att det eftersatta underhållet är väldigt OJÄMNT fördelat inom kommunen.
Vi föreslog att en Oberoende besiktning bör genomföras på Vedertaget sätt (SKR 2019) och Trafikverket och så som den gjordes 2003 (SWECO och Leksands kommun) och att **beräkningen av det eftersatta underhållet** som skapat underhållsskuld skall göras på **Vedertaget sätt** (Trafikverket 2025 och Nordlöf 2024).

Vi jämförde med det eftersatta underhållet på det statliga vägnätet som är beräknat till 35 miljarder kronor för hela landet (Trafikverket 2025) och som för Dalarna uppskattas till 1,6 miljarder kronor (Svenskt Näringsliv 2024). Den statliga underhållsskulden skall enligt uppdrag från regeringen (prop. 2024/25:28) åtgärdas under perioden 2026 – 2037. Leksands kommun behöver en planering för på vilken sikt man skall återställa vårt eftersatta underhåll.

Beredningen: Ett föredrag visades där man kunde beräkna eftersatt underhåll och underhållsskuld på olika sätt och att det skulle bero på vad man vill uppnå och vilken strategi man hade för underhållet. Ett exempel är att ha en ”reaktiv” strategi som innebär att åtgärda först när något gått sönder och inte förebygga skadorna. Förvaltningen konstaterade att de gjort så mycket underhållsåtgärder som man kunde beroende på vilken budget de fått från politiken.

Någon förklaring för varför man inte hämtar hem 2003 års besiktning från SWECO i Falun så att byarna kan ta del av den gavs inte.

Beredningens ordförande och styrets partier menade att det inte fanns någon anledning att genomföra ovanstående åtgärder för närvarande. V anmälde avvikande åsikt i denna fråga.

5. Vårt förslag om att ta fram tidigare bordlagda sakuppgifter som är viktiga för att kunna räkna på och bedöma Konsekvenser för Leksingarna av det som genomförs, konsekvenser för kommunen och underhållsskuld med mera. Samt inte minst för byarna att titta på!

Exempel på uppgifter som behövs – Analog (tryckt) karta som visar de 333 km väg som har haft kommunal väghållning för samt en samlad kartbild över förslagen till A, B, C och D vägar som föreslås för dessa 333 km väg. Stämmer förhållandet 20 – 80 mellan de som får kommunal väghållning och de som skall få börja betala privata Vägavgifter utöver kommunalskatten och den kommunala fastighetsavgiften, för vägar i sin närhet? Hur många fastigheter med fastboende och hur många med fritidsboende finns längs de vägar där kommunen haft ansvaret för väghållningen mellan 1973 – 1/6 2025? Hur mycket har Leksands kommun tagit emot i Vägbidrag från Trafikverket (och om möjligt hur har pengarna använts)? Stämmer det att Leksingarna har fått betala 20 miljoner privata kronor för de förrättningar som kommunen beställde? Stämmer det att det finns cirka 60 Samfällighetsföreningar? OSV

Beredningen: Beslöt att uppdra till Förvaltningen att i möjligaste mån ta fram de uppgifter som det är rimligt att ta fram...

6. Vi hade föreslagit att ta kontakt med andra kommuner som gör annorlunda än Leksand och just nu håller på med omvandling av enskilda vägar i tätorter till kommunalt huvudmannaskap (Ljusdal, Ekerö, Norrköping, Värmdö) samt Mora som har intagande i kommunal drift- och underhåll.

Beredningen: Ordförande och styrets partier var överens om att ta in Mora men att frågan om Ljusdal med flera får återkomma till hösten efter valet.

7. Vi hade föreslagit att Fullmäktigeberedningen skulle gå igenom 1921:2 Lag om förvaltning av bysamfälligheter, som fortfarande är juridiskt giltig, som tillämpas i några byar och andra har ansökt om att få tillämpa.

Beredningen: Tyckte att det räckte att förvaltningen tittar på det.

8. Vi hade föreslagit att fullmäktigeberedningen skulle lämna råd till KS och KF om att folkomröstningen 2026-09-13 ska formuleras som JA eller NEJ till

Ska kommunen ansvara för att de enskilda vägarna inom och mellan byarna erbjuds att omgående intas i kommunal väghållning (drift, underhåll, reparationer och reinvestering) via regelverk och avtal?

Beredningen: Ville inte ta ställning i frågan utan lämnar över den att behandlas på det extra fullmäktigemötet 27/4, där förslaget är att det är kommunstyrelsen och valnämnden som skall förbereda denna fråga.

9. Vi hade föreslagit att byarna skulle bjudas in till ett informations- och dialogmöte i samband med beredningens delrapport i juni. Vi tog även upp att det är viktigt att det utvecklas samverkansformer mellan byarna/intresseföreningarna – förvaltningen – politiken (typ bygderåd eller liknande). En anledning är att vägföreningarna självklart skall ha kontakt med förvaltningen men att de är i beroendeställning som utförare. Därav bör byarna ha kontakt för övergripande samråd med både förvaltningen och politiken.

Beredningen: Kommer anordnas en utbildning från REV för alla samfällighetsföreningar som så önskar i slutet på maj. **Frågan om att möta byarna vill man återkomma till senare. Även**

Samverkansformer återkommer vi till. Presidiet skall diskutera om när det är lämpligt att ha "medborgarnas frågestund" i anslutning till fullmäktige.

10. Vi hade föreslagit att de kommunala finansieringskällorna skall gås igenom. Vi lämnade ett tilläggsförslag att det är lika viktigt att utreda de ekonomiska och andra konsekvenser för de boende och fastighetsägarna av kommunens överlämnande av Drift- och underhåll, reparationer och reinvesteringar samt administration till cirka 60 föreningar. Beredningen: Kommunens ekonomi skall redovisas vid **nästa Beredningsmöte 18 maj.**